

Είμαι τρελός, δὲν τ' ἀρνιέμαι. Κλείνω στὸ μυαλό μου μιὰ θάλασσα, βογγάνε τὰ κύματα, εἶμαι τρελός, τραγουδάω :

- Γλυκιὰ 'ναι γιὰ μένα ἡ ζωή !...

(1922)

ΙΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΑΜΕΝΗ ΖΩΗ

Εἶτανε ἓνα βράδι τοῦ 'Οχτώβρη.

Ἐρχέτανε στὸ ζαχαροπλαστείο νὰ ζητήσῃ τὸ θεῖο της. Εἶτανε ἓνα γνωστὸ μαγαζὶ ποὺ συχνάζανε κ' οἱ τρεῖς φίλοι κ' εἶτανε βέβαιη πὼς θὰ τὸν εὑρίσκει ἐκεῖ μέσα. Ἐξαιρε πὼς ὁ θεῖος της εἶχε συνήθειες ἀκλόνητες ποὺ δὲν τις ἀλλάζε ποτὲ καὶ πὼς ὁ θεὸς του περνοῦσε σὰ ρωλιέ, ἀνάλλαχτος καὶ μονότονος. Στὸ ἴδιο μαγαζί, στὴν ἴδια ὥρα, στὸ ἴδιο μέρος, στὸν ἴδιον καναπέ, στὸ ἴδιο τραπέζι.

Μπήκε μέσα στὸ ζαχαροπλαστείο αλαφριά καὶ χαρούμενη σὲ μιὰ πεταλούδα. Δὲ θὰ εἶτανε περισσότερο ἀπὸ δέκα ὀχτὼ χρονῶνε μ' ἓνα ἀψηλὸ, μεστὸ, ἄδρὸ κορμί, ποὺ δὲν εἶχε ὅμως τίποτα τὸ μπατάλι-κο. Φοροῦσε μιὰ μακρὴ, μάλλινη, πλεχτή, κόκκινη ζακέτα καὶ στὸ κεφάλι ἓνα σκουφάκι, κόκκινο κι αὐτό, πλεχτό, ποὺ ἔρρηχνε μιὰ κόκκινη ἀντιφεγγιά στὰ μάγουλά της.

Ζύγωσε στὸ τραπέζακι ποὺ καθόντανε οἱ δυὸ φίλοι λυγίζοντας τὸ κορμί της σὰ γάτα.

— Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ θεῖός μου ; ρώτησε.

— Δὲν ἦρθε ἀκόμα, μὰ τονὲ περιμένουμε. Δὲν κάθεσαι ὅσο νάρθῃ;

Δὲν ἔφερε καμιὰ δυσκολία. Τὴνὲ βάλανε νὰ καθήσῃ στὸ μαλακὸ καναπέ ἀνάμεσά τους. Ἐκείνη ἔδειχνε μιὰ χαρὰ σὰ μικρὸ παιδί. Δὲ φαινότανε διόλου νὰ στενοχωριέται ποὺ ἐμελλε νὰ κἀνὴ παρέα μὲ δυὸ σχεδὸ γέρους, δυὸ μεσοκόπους ποὺ θὰ ζυγώνανε τὰ πενήντα. Κάτι νέοι ποὺ καθόντανε στὸ διπλανὸ τραπέζι, ἀρχίσανε νὰ τὴν ἐρευνοῦνε μὲ τὰ μάτια τους, μὰ αὐτὴ δὲ φαινότανε νὰ τοὺς ἔδινε προ-

σοχή. Όχι πώς δὲ γύριζε νὰ τοὺς κοιτάξῃ, μὰ ἡ μπιτιά της ἔδειχνε μιὰ τέλειαν ἀδιαφορία. Ἐκεῖνοι σὰ νὰπορούσανε ποὺ τὴνὲ βλέπανε νὰ κἀθεταὶ ἀνάμεσα σὲ δυὸ μεσόκοπους καὶ συχνὰ σκύδανε, ζυγώνανε τὰ κεφάλια τους πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι, κάτι σιγολέγανε κ' ὕστερα χαμογελοῦσανε ἔλοι μαζὶ. Φυτικά θὰ λέγανε κάτι πειραχτικὸ γιὰ τοὺς δυὸ γέρους. Ἡ μπιτιά τους, ὅταν τὴνὲ γυρίζανε πρὸς τὸ μέρος τους ἔκρυβε κάτι τὸ εἰρωνικόν.

Ἕνας ψιθύρισε :

—Ποὺ τὸ φαρέψανε τὸ τρυφερούδι οἱ παλιόγεροι ; . .

—Εἶδες ἐκεῖ τοὺς παλιόγερους ; εἶπε ὁ ἄλλος.

Στὸ ἄλλο τραπέζι καθόντανε δυὸ ἀξιωματικοί. Εἶτανε κ' οἱ δυὸ ἀπὸ τὸ Μετωπο καὶ φαίνόντανε περήφανοι γιὰ τὰ μικρὰ χρυσᾶ τριγωνάκια ποὺ εἶχανε κολλημένα στὸ μανίκι τους καὶ ποὺ βεβαιώνανε τὴν ἀντρεία τους. Μὰ τὸ κορίτσι καὶ σ' αὐτοὺς ἔδειχνε τὴν ἴδιαν ἀδιαφορίαν. Τοὺς κοίταξε, μὰ γλήγορα γύριζε ἄλλου τὴ μπιτιά της σὰ νὰ μὴ της κάνανε καμιάν ἐντύπωση οὔτε τὰ γαλόνια τους, οὔτε τὰ ἐξάμηννα ποὺ εἶχανε στὸ μανίκι, οὔτε τὰ νιάτα τους.

Κεῖνο ποὺ τὴν ἔμελλε, φαίνόντανε πὼς εἶτανε μόνο οἱ δυὸ γέροι. Αὐτοὶ τραδοῦσανε ὅλη τὴν προσοχή της. Ἄκουγε μὲ προσοχή τί της λέγανε καὶ τοὺς ἀπαντοῦσε πρόθυμα, πρόσχαρα, πάντοτε μὲ τὸ γέλιο στὰ χεῖλια της, ποὺ εἶτανε σωστὰ κοραλλένια.

Ἐκεῖνοι ρουφούσανε μὲ δίψα τὴν εὐτυχία αὐτὴ ποὺ τοὺς ἦρθε ἔτσι ἀναπάντεχα αὐτὸ τὸ βράδι. Ἡ παρέα τους εἶτανε πάντοτε τόσο θλιβερή. Σμήγανε, καθόντανε πάντα στὴν ἴδια θέση, τρώγανε τὸ ἴδιο γλυκὸ γιὰ μῆνες, κουδεντιάζανε λίγο γιὰ τὰ διάφορα ζητήματα τῆς ἡμέρας κ' ὕστερα ρυθίζόντανε σὲ μια μελαγχολικὴ σιωπὴ. Εἶτανε μιὰ μελαγχολικὴ παρέα. Ὅχι πὼς δὲ λέγανε χωρατὰ μεταξύ τους καὶ δὲ γελοῦσανε. Μὰ καὶ τὸ χωρατὶ τους καὶ τὸ γέλιο τους εἶχε ἓνα θλιβερὸ χρώμα. Χωρατεύανε γιὰ νὰ διώξουνε τὴν ἀνία ποὺ τοὺς βέραινε, γελοῦσανε τὸ πιὸ πολλὸ γιὰ νὰ δώσουνε μιὰ διέξοδο στὴ βαριά θλίψη ποὺ πλημμυροῦσε τὴν ψυχὴ τους.

Μόνο ἀπόψε δοκιμάζανε μὲν ἀληθινὴ χαρὰ. Αὐτὸ τὸ κορίτσι τοὺς ἦρθε ἔτσι ἐξαφνὰ σὰν εὐλογία θεοῦ μέσα στὴ θλιβερή, στὴ βαριά μοναξιά τους. Δὲν εἶτανε πᾶς ἀναγκασμένοι νὰ ξαναλένε τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, νὰ ἀντικρύζουνε πάλι τὴ βαρὺ μορφὴ ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου, ἔπως κάνανε τώρα χρόνια. Τώρα εἶχανε μπροστὰ τους μιὰ καινούρια, μιὰ δροσερὴ μορφὴ, γιομάτη χαρὰ καὶ υἱεία, ἀκούγανε ἓνα γέλιο δροσερὸ ποὺ κυλοῦσε χαρούμενο σὰ ρυάκι, ζισταινότανε στὴ φωτιὰ ποὺ χύ-

νανε δυο μάτια μαύρα φλογόδοξα, ανήσυχα, ρουφούσανε τή μεσκοβολιά τής καλωσύνης που χύνανε τὰ λόγια της.

Σὲ λίγο άνοιξε ἡ πόρτα καὶ φάνηκε ὁ θεῖος. Εἶτανε τὸ τρίτο μέλος τῆς παρέας. Τὰ ρούχα του εἶτανε λιγάκι βρεμένα, γιατί ὤψω ψιχάλιζε ἀλαφριά. Κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα κ' ὄβγαλε τὴ ρεμπρούπλικά του νὰ τινάξῃ τίς πιτσιλάδες τοῦ νεροῦ.

— Σὲ περιμένουμε, τοῦ εἶπε τὸ κορίτσι γελαστιά.

— Αἱ, σῶ, ἀρέσει ἡ ἀνιψούλα μου;

— Φ.γουρίνι.

— Νὰ ξαίρατε καὶ τί καλὴ ποὺ εἶναι.

— Μα φαίνεται, φαίνεται δὲ κι ἀπὸ τὰ λόγια της, εἶπε ὁ ἕνας.

Ἦθελε νὰ πῇ ἀπὸ τὸ γέροισμό της. Κι ἀλήθεια, ἓνα κορίτσι ποὺ δείχνεται τόσο πρόθυμο, τόσο ἀνεχτικό, τόσο συγκαταβατικό σὲ δυο ἀνθρώπους ποὺ περάσανε πιά ἀπὸ καιρὸ τὸ κατώφλι τῆς νεότητας, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχῃ μιὰ τρυφερὴ καὶ πονετικὴ καρδιά. Γύρω της εἶτανε τόσοι νέοι, ἀξωματικοὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ μέτωπο, κι οὔτε γύριζε νὰ τοὺς κοιτάξῃ.

Οἱ δυο φίλοι φαίνόντανε σὰ σαστισμένοι. Τόση εὐτυχία δὲν τηρνε περιμένανε κ' ἔτσι ἔπως τοῦς ἐρχότανε ξαφνικά, τοὺς εἶχε ζαλίσει γιατί βρεθῆκανε ἀπαράσκευοι νὰ τηρνε δεχτοῦνε. Ζυγώνανε κ' οἱ δυο τὰ πενήντα καὶ τὰ μαλιὰ τους εἶτανε μισοάσπρα. Βρισκότανε κ' οἱ δυο σὲ κείνη τὴν τραγικὴ γιὰ ἓναν ἀντρα καμπύλη τῆς ἡλικίας ποὺ ἔχει κανεὶς τὸ ἓνα του πόδι στὴν ὀριμότητα καὶ τὸ ἄλλο στὰ γερατειά, δίχως νὰ μπορῇ κι ὁ ἴδιος νὰ βεβαιώσῃ σὲ ποιὰ ἀπὸ τίς δυὸ ἡλικίες ἀνήκει περισσότερο, σὰ μάλιστα νιώθει ἀκόμα τὸν ἑαυτὸ του ὅχι κι ὀλότελα σαραβαλιασμένονε.

Ὁ ἕνας εἶτανε καθηγητῆς σὲ κάποιο σχολιό, ὁ ἄλλος γραμματέας σ' ἓνα Ὑπουργεῖο, σχεδὸν ἀπρομάλλης, μὲ μιὰ πλατιά φαλάκρα ποὺ ἴρχιζε ἀπὸ τὸ μέτωπο κι ἀπλωνότανε σὰ γυμνὸς κάμπος ὡς πίσω στὴν κούρουπά του. Ὑπόλληλοι κ' οἱ δυο μὰ τὴν ὑπεροσία τὴν εἶχανε γιὰ πάρεργο. Κεῖνο ποὺ τοὺς τραβοῦσε περισσότερο εἶτανε ἡ λογοτεχνία. Δημοσιεύανε κ' οἱ δυο σὲ περιοδικὰ ὁ ἕνας δηγήματα κι ὁ ἄλλος στιχοὺς. Τὸν πρῶτο τονέ λέγανε Σταῦρο, τὸν ἄλλο Γεράσιμο. Τὸ κορίτσι εἶχε ἓνα ποιητικὸ ὄνομα. Τὸ λέγανε Ἀνθή.

— Ἀνδούλα πρέπει νὰ σὲ λένε, εἶπε ὁ Σταῦρος

— Μα γιατί; Στὸ σπίτι μὲ φωνάζουνε Ἀνθή.

Ὁ Σταῦρος ξεροκοκλίνισε. Πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του ποὺ δοκίμαζε νὰ κάνῃ κοπλιμέντο. Μὴν εἶπε τάχα καμιά κουταμάρα;

— Μά, Ἀνθοῦλα, εἶναι πιά τρουφερό, σὰς ταιριάζει καλῆτερα ἀφοῦ κ' ἐσεῖς εἰσάατε μιὰ μικρούλα σὰν ἓνα μικρὸ λουλουδάκι, πρῶστεσε.

Στάθηκε σὰ νάθελε νὰφουγκραστῇ τὸν ἤχο τῶ λόγων του. Τί εἶναι αὐτό; Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπλὴ φιλικὴ κουβέντα· αὐτὸ εἶναι ἐκδήλωση, ἀνοιγμα καρδιάς. Μποροῦσε καὶ νὰ παραξηγηθῇ.

Γύρισε κ' ἔρρηξε μιὰ ματιὰ στὸ θεῖο τῆς Ἀνθῆς. Κεῖνος εἶχε ἀνοίξει μιὰ βραδινὴ φημερίδα κ' εἶχε βυθιστῇ στὸ διάβασμα. Νὰ ἀκουσε τάχα τὰ λόγια ποὺ εἶπε τῆς Ἀνθῆς; Μὴν τὰ παραξήγησε; Μὴ θυμῶσε μαζί του;

(Θέλησε νὰ δοκιμάσῃ :

— Ἀριστείδη, τί γράφει ἀπόψε ἡ «Ἑστία»;

— Σκοῦρα τὰ πράματα.

Τὸ εἶπε μ' ἕναν τόνο πολὺ φυσικὸ κ' ἡ μυχτὴ του καθὼς τανὲ κοίταξε δὲν ἔδειχνε καμιὰν ὑποψία. Δόξα σοι ὁ Θεός, δὲν ἔβαλε κανένα κακὸ μὲ τὸ νοῦ του. Γιατὶ θὰ εἶπανε καὶ ροβερό, ὕστερα ἀπὸ τόση φιλία νὰ τὰ χαλάσουνε καὶ μάλιστα γιὰ ἓνα τέτοιο ζήτημα. Ποῦ νὰκούστῃ πὼς ἓνας γέρος τόλμησε ἐρωτικὴ ἐκδήλωση στὴν ἀνιψιὰ ἑνὸς φίλου του, σ' ἓνα κοριτσάκι ποὺ μποροῦσε νὰ εἶναι κι ἀγγένι του!

Ἡ τόλμη του νὰ ξεστομισῇ τα λίγα ἐκεῖνα λόγια τὸν εἶχε καταπλήξει καὶ τὸν ἔκανε νὰ φαντάζεται πὼς εἶχε ξεστομίσει τίποτα τρομερό. Δὲν ἐννοεῖ πὼς οὔτε ὁ φίλος του οὔτε ἡ ἀνιψιὰ του εἶχανε τίποτα ὑποκτάσει. Γύρισε κ' εἶδε τὸ Γεράσιμο. Οὔτε κι αὐτὸς φαινότανε νὰ εἶχε ὑποπτέσει τίποτα. Τὸ πρᾶμα λοιπὸν περνοῦσε δέχως κακὲς συνέπειες. Ἄλλη φορὰ θὰ φροντίσῃ νὰ εἶναι πιά προσεχτικός.

(Ὁ Ἀριστείδης τέλειωσε τὸ διδάσμα, τύλιξε τὴ φημερίδα καὶ τὴν ἔβαλε στὴν τσέπη του. Ἐπειτα αἱ τρεῖς φίλοι ἀρχίσανε μιὰ φιλολογικὴ συζήτηση πάνω σὲ μιὰ διέλεξη γιὰ τὸ Σολωμὸ ποὺ εἶχε κάνει ἓνας νέος κείνος τίς μέρες. Ἡ συζήτησις τοῦ τραβοῦσε μόνο ἡ Ἀνθὴ δὲν ἔδειχνε κανένα ἐνδιαφέρον. Εἶχε ἀνοίξει μόνο ἓνα βιβλίο ποὺ εἶχε φέρεי μαζί του ὁ θεῖος τῆς κι εἶλε τὴν ὥρα τὸ ξεφύλλιζε. Μόνο ὅταν κανεὶς ἀπὸ τὴν παρέα δυνάμεινε περσότερο τὴ φωνή του, σήκωνε τὸ κεφάλι τῆς καὶ κάρφωνε τὰ μάτια τῆς στὸ πρόσωπό του μὲ περιέργεια. Μὰ γιατί φωνάζουνα; Γιατὶ μαλλώνουνα; Γιατὶ δὲ συμφωνοῦνα;

Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγουνα. Σηκωθῆκανε ὅλοι, βάλανε μπροστά τὴν Ἀνθὴ καὶ τὴν ἀφήσανε νὰ βγῇ πρώτη ἀπὸ τὴν πόρτα. Τὸ περασμά τους ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ τραπεζάκια, μὲ τὰ μάτια δλουνώνε γυρισμένα ἀπάνω τους, εἶχε ἓνα χαραχτήρα θριαυτευτικό. Πιτὲ αἱ δύο φίλοι

δὲν εἶχανε φανῇ σ' ἓνα δημόσιο κέντρο συνοδεύοντας μιὰ γυναῖκα καὶ μάλιστα ἓνα τέτοιο κορίτσι . . .

Δώσανε τὰ χέρια. Ὁ θεὸς μὲ τὴν Ἀνθὴ μπήκανε στὸ τράμι. Οἱ ἄλλοι σταθῆκανε ἀπὸξω ὅσο νὰ ξεκινήσῃ τὸ τράμι. Κι ἔταν ξεκίνησε, μέσα ἀπὸ τὸ φωτισμένο βαγόνι ἡ Ἀνθὴ τοὺς χαιρετίσει πάλι κουνώντας τὸ κεφάλι της καὶ χτυπώντας μὲ χαρὰ τὸ δαχτυλάκι της πάνω στὸ χοντρὸ τζάμι.

II

Τώρα ἡ Ἀνθὴ εἶχε γίνει πιὰ κι αὐτὴ ἓνα ταχτικό μέλος τῆς παρέας. Πρῶτοι κάθε βράδι ἐρχόντανε οἱ δυὸ φίλοι κ' ὕστερα ἡ Ἀνθὴ μὰ πολλὰς φορές γινόντανε καὶ τὸ ἀντίθετο. Ἡ Ἀνθὴ ἔφτανε πρωτῆ-τερα, ἔπιανε θέση στὸν καναπέ καὶ τοὺς περίμενε. Κι ἅμα τοὺς ἐδλεπε νᾶρχουνται, εἶχε πάντοτε ἓνα λόγο περιποιητικό, τρυφερὸ νὰ τοὺς εἰπῇ. Τὰ λόγια της τὰ συνόδευε πάντα μὲ ἓνα γέλιο ποὺ ἄφηνε νὰ φαίνονται δυὸ σειρὲς κᾶτιασπρα, κανονικά, μικρὰ σὰν τὸ ρύζι δοντά-κια, ἐνῶ ὅλο τὸ πρόσωπο φωτιζότανε ἀπὸ τὸ φῶς ποὺ χύνανε οἱ δυὸ ἥλιοι τῷ ματιῶν της. Ὅλη ἡ ἐκφραση τοῦ προσώπου συγκεντρωνό-τανε στὰ δυὸ ἐκεῖνα μάτια, τὰ μαῦρα, τάνήσυχα, τὰ ὑγρά, τὰ γιομά-τα γλῦκα καὶ καλωσύνη.

Ἐνα βράδι ἡ Ἀνθὴ ἦρθε νωρῆτερα ἀπὸ τὸ θεῖο της μ' ἓνα δεμα-τάκι τυλιγμένο σὲ μιὰ φημερίδα.

Κάθησε στὸν καναπέ, δίπλα στὸ Σταῦρο κι ἀκούμπησε τὸ δεμα-τάκι πάνω στὰ γόνατά της. Τὸ δεματάκι ἐμοιαζε σὰ βιβλίο.

—Τί εἶναι αὐτὸ τὸ βιβλίο; ρώτησε ὁ Σταῦρος.

Ἡ Ἀνθὴ ἄρχισε νὰ ξετυλίγῃ ἀργὰ τὸ δέμα.

—Δὲν εἶναι βιβλίο.

—Δὲν εἶναι βιβλίο;

—Ὅχι· ἀν τὸ βρῆτε τί εἶναι; εἶπε σκεπάζοντας μὲ τίς χεῖρες της τὸ δεματάκι.

Τοὺς βασάνισε ὦρα. Κεῖνοι κᾶνανε διάφορες ὑπόθεσες μὰ καμιά δὲν πετύχαινε.

Ἡ Ἀνθὴ ξεδίπλωσε τὸ δέμα.

—Τὸ βλέπετε;

—Μπᾶ· Λεύκωμα! εἶπε ὁ Σταῦρος.

Ἐῖτανε ἓνα λεύκωμα ποὺ εἶχε ἀγοράσει ἀπὸ τὸ χαρτοπω-λεῖο μ' ἓνα χοντρὸ ξώφυλλο ἀπὸ χαρτόνι καὶ μ' ἓνα κόκκινο τριαντά-

φυλλο ζουγραφισμένο στη μέση. Ὁ Σταῦρος τὸ πήρε στὰ χέρια κι ἄρχισε νὰ τὸ ξεφυλλίξῃ ἀργὰ... Ὅλα τὰ φύλλα φτιασμένα ἀπὸ ἕνα χοντρὸ χαρτί, κρὲμ χρῶμα, εἴτανε ἄγραφα.

— Πρώτῃ φορὰ παίρνεις λεύκωμα; ρώτησε ὁ Σταῦρος.

— Ὅχι ἔχω κι ἄλλο. Μὰ αὐτὸ εἶναι ἀλιώτικο. Αὐτὸ τὸ πήρα γιὰ σᾶς.

— Γιὰ μᾶς;

— Ναί γιὰ σᾶς. Γιατί, σᾶς φαίνεται παράξενο; Θὰ μοῦ γράψετε σεῖς κ' ὕστερα, θὰ τὸ δώσω καὶ σ' ἄλλους. Αὐτὸ θὰ εἶναι ἕνα λεύκωμα φιλολογικὸ, καταλάβατε; γιατί θὰ τὸ δώσω μόνο σὲ λογοτέχνες νὰ μοῦ γράψουνε. Λοιπόν;

— Καλὰ, μὰ ξαίρεις, δὲν ἔχω ποτὲ στὴ ζωὴ μου ξαναγράψει σὲ λεύκωμα, εἶπε ὁ Σταῦρος κοκκινίζοντας.

— Δὲν πειράζει. Γράψετε τώρα. Καλὴτερα μάλιστα ποῦ θὰ κά-νετε ἀρχὴ ἀπὸ μένα.

— Τέλος πάντων, καλὰ, θὰ προσπαθήσω, ἀφοῦ ἐπιμένῃς.

Ἡ Ἀνθὴ σούφρωσε τὰ κόκκινα χεῖλάκια τῆς σὰ μικρὸ παιδί ποὶ θυμώνει.

— Ἀ, ὥστε ἔτσι, ἀφοῦ ἐπιμένω... Δηλαδή ἐσεῖς δὲ θέλετε νὰ μοῦ γράψετε. Καλὰ, ἕνα σας, κύριε Σταῦρο, δὲ σᾶς ἀγαπάω κ' ἐγώ...

Πρόφερε τὴ λέξη ἀ γ α π ἄ ω τόσο δυνατὰ, τόσο ξάστερα, μὲ τόση ἀφέλεια. Ὁ Σταῦρος κλονίστηκε. Ποτὲ σὲ ὀλη τοῦ τῇ ζωῇ δὲν εἶχε ἀκούσει αὐτὴ τὴ λέξη. Καὶ τὴν ἄκουγε ἀπόψε, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρό-νια, τώρα ποῦ τὰ μαλλιά του μισοασπρίσανε, κι ἀπὸ τὰ χεῖλια ἐνδὲς τέτιου κοριτσιοῦ. Βέβαια ἡ λέξη δὲν εἶχε κανένα βαδῆτερο νόημα μὰ κ' ἔτσι, δίχως βαδῆτερο νόημα τοῦ χτύπησε παράξενα στ' αὐτιά σὰν ἕνα παλιὸ λησμονημένο τραγούδι ποῦ τοῦ ἄνοιξε ἕναν ἄγνωστο κόσμον.

— Αἰ, καλὰ καλὰ, μὴ θυμώνῃς, θὰ σοῦ κάνουμε τὴ χάρη. Θὰ γράψουμε. Αἰ, Γεράσιμε; γύρισε κ εἶπε στὸ φίλο του.

— Βέβαια, βέβαια πρέπει νὰ γράψουμε.

Ἡ Ἀνθὴ πήρε τὸ λεύκωμα, τὸ τύλιξε πάρε στὴ φημερίδα καὶ τὸ τοποθέτησε πάνω στὸ μαρμαρένιο τραπεζάκι μπροστὰ στὸ μέρος τοῦ Σταύρου.

— Μὰ ἀπόψε κιόλας; εἶπε κείνος.

— Τί; μήπως πρέπει δηλαδή νὰ περάσῃ κανένας χρόνος;

Ὁ θεὸς τῆς, ποῦ εἶχε ρθῇ στὴν παρέα, γύρισε καὶ τῆς εἶπε.

— Ξαίρεις πὼς τοὺς ἔγινε φάρτωμα τῶν ἀνθρώπων;

Κεῖνη πήρε μιὰ παραπονιάρικη ἔκφραση μικροῦ παιδιοῦ.

— Φόρτωμα ; Ἀλήθεια κύριε Σταῦρο ; Μὰ ἐγὼ νόμιζα πὼς εἶχανε καὶ μόνοι τοὺς τὴν εὐχαρίστηση, ψιθύρισε σουφρώνοντας τὰ κόκκινα χειλάκια της.

— Μὴν τὸν ἀκοῦς τὸ θεῖο σου, θέλει νὰ σὲ πειράξῃ, εἶπε ὁ Σταῦρος. Ἐπειτα γύρισε πρὸς τὸν Ἀριστείδη.

— Ποιὸς σοῦ εἶπε ἀδερφε πὼς μᾶζι γίνηκε φόρτωμα ;

Κεῖνος κούνησε τὸ κεφάλι του.

— Μὰ εἴμαστε τώρα ἑμεῖς γιὰ λευκώματα ; Παιδικήσια πράματα, εἶπε.

— Καλὰ μὰ ἀφοῦ τὸ θέλῃ, δὲ μπορούμε νὰ τῆς χαλάσουμε τὸ χατήρι. Πρέπει καὶ νὰ τῆς γράψουμε.

Φύγανε.

Στὸ δρόμο, σὰ μείνανε μόνοι, ὁ Γεράσιμος εἶπε στὸ Σταῦρο.

— Τί θὰ τῆς γράψῃς ;

Τοῦ τὸ εἶπε μ' ἓναν ξεχωριστό, περίεργο τρόπο, σχεδὸ μὲ κάποιαν ἀνησυχία.

— Δὲ σκέφτηκα ἀκόμα. Μὰ τί θέλεις ; Συνηθισμένα πράματα. Τί μπορεί νὰ γράψῃ κανεὶς σ' ἓνα λεύκωμα κοριτσιοῦ ;

— Βέβαια, ψιθύρισε καίνας σκεπτικῶς. Ἐπειτα πρόστετε.

— Σένα σὰ νὰ σὲ συμπαθῇ περισσότερο. Εἶδες, ἐσένα σοῦ ἔβωσε πρῶτα νὰ τῆς γράψῃς.

— Αἶ, καὶ μ' αὐτὸ τί ; Μπαρ καὶ βάζεις κανένα κακὸ μὲ τὸ νοῦ σου ;

— Μπα, θεὸς φυλάξει. Τόσο ἀδῶς πλάσμα.

Βαδίσανε κάμποσο.

— Ὅστε δὲν εἶχeis ἀποφασίσει τί θὰ τῆς γράψῃς ; εἶπε πάλε ὁ Γεράσιμος.

— Μὰ πὼς θέλεις νὰ τῷχω σκεπτῇ ἀφοῦ τώρα μόλις πῆρα τὸ λεύκωμα ;

— Βέβαια, δὲν εἶναι δυνατό.

Σωπάσανε κάμποσο. Ὑστερα ὁ Γεράσιμος εἶπε.

— Εἰαίρεις, πρέπει νὰ εἴμαστε σοβαροί. Μὴν καθήσουμε καὶ γράψουμε τίποτα πράματα. . .

Ὁ ἄλλος ξαφνιαστικῶς.

— Δηλαδὴ σὰν τί πράματα ;

— Νί, τίποτα πράματα σὰ νὰ εἴμαστε τίποτα μικρὰ παιδιά, τίποτα νεανίσκοι. Ἐμεῖς ἔχουμε τώρα ἄσπρα μαλλιά.

— Καὶ ποιὸς σοῦ εἶπε πὼς θὰ γράψουμε σὰν νεανίσκοι ; Βέβαια θὰ γράψουμε σὰν ἡλικιωμένοι ἄνθρωποι, ὅχι ὅμως βέβαια πάλε καὶ τίποτα σχολαστικισμούς.

—Αὐτὸ λέω κ' ἐγώ. Δὲν πρέπει τὸ κορίτσι νὰ γελάῃ μαζί μας.

Ὁ Σταῦρος μαζεύτηκε κείνο τὸ βράδι νωρῆτερα στὴν κάμαρά του. Ἀναψε τὴ λάμπα του κι ἄρχισε νὰ σουλατσαίρνῃ στὴν κάμαρά του. Τὸ λεύκωμα εἴτανε ἀπάνω στὸ τραπέζι. Ἐκανε κάμποσες βόλτες πάνω κάτω, ὕστερα πήρε ἓνα φύλλο χαρτί κι ἄρχισε νὰ γράφῃ . . . Ὁὗφ, τί σαχλαμάρες εἶναι αὐτές; Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἐρωτικὴ ντεκλαρασιόνα. Εἶχε δίκιο ὁ Γεράσιμος. Τί, παιδιὰ θὰ γίνουμε τώρα; Ἐδῶ χρειάζονται λίγα λόγια ζουμερὰ καὶ μετρημένα. Ἐγὼ εἶμαι ἓνας γέρος, αὐτὴ εἶναι ἓνα παιδί μου, λοιπὸν τὰ λόγια μου πρέπει νὰ ἔχουνε ἓναν τόνο συμβουλευτικὸ, πατρικὸ, ὅς εἶναι ἔστω καὶ μόνο φιλικό.

Πῆρε τὸ φύλλο καὶ τῶσικε.

Καλὰ. Μὰ τί νὰ γράψουμε; Συμβουλευτικὸ, ναί, δὲ λέω ὄχι, μὰ ὄχι καὶ σχολαστικὸ. Λεύκωμα εἶναι αὐτό, δὲν εἶναι χρηστομάθεια. . . Μὰ περίεργο. Εἶδες πῶς μοῦ φέρνεται αὐτὸ τὸ κορίτσι; Πῶς μοῦ μιλεῖ, πῶς μὲ κοιτάζει, πῶς μοῦ γελάει. . . Αἱ καὶ μ' αὐτὸ τί; Βλακείες, βλακείες. . . Τὰ τσουλούφια σου, κύριε Σταῦρο, εἶναι ἄσπρα καὶ τὰ μουστάκια σου μισοάσπρα. Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀλήθεια ποὺ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὴνὲ ξεχνᾷς οὔτε νὰ χάνεσαι σὲ ὀνειροφαντασιές.

Ἐκανε ἀκόμα κάμποσες βόλτες πάνω κάτω.

— Σοβαρότητα, σοβαρότητα, ὅπως τὸ εἶπε νι ὁ Γεράσιμος. Λίγα λόγια μετρημένα καὶ τίποτα παραπάνω.

Κάθησε στὸ τραπέζι καὶ πήρε τὴν πέννα κ' ἓνα κομμάτι χαρτί.

— Ἄς κάνουμε πρῶτα ἓνα σκέδιο κ' ὕστερα τὸ ἀντιγράφουμε στὸ λεύκωμα.

Ἀρχισε νὰ γράφῃ.

«Ἡ Ἀνθὴ εἶναι ἓνα κορίτσι πολλὴ ὁμορφή. Ὅλα τῆς εἶναι ὁμορφα. Μὰ τὰ μάτια τῆς εἶναι πιὸ ὁμορφα ἀπ' ὅλα. Μάτια μαῦρα, μεγάλα, γιομάτα φῶς ποὺ λαμπυρίζουνε, μάτια ὑγρὰ ποὺ ψιχαλίζουνε. Μὰ κείνο ποὺ περισσότερο μὲ μαγεύει ἐμένα εἶναι ἡ καλωσύνη ποὺ μοῦ δειχνεῖ. Σὲ φχαριστῶ Ἀνθὴ. Μὰ ἀν' ἡξαιρες αὐτὴ ἡ καλωσύνη πῶς μοῦ πληγώνει τὴν καρδιά. Γιατὶ τὴνὲ νιώθω ὄχι σὰν καλωσύνη ἀπλή, μὰ ἔτσι σὰν οἶχτο πρὸς τὰ γεράμιά μου, σὰ σεβασμὸ πρὸς τ' ἄσπρα μου μαλλιά κι αὐτὸ μὲ κάνει δυστυχισμένο. Μὰ ὅπως κι ἀν' εἶναι ἐγὼ ἔχω χρέος νὰ σὲ φχαριστήσω, Ἀνθὴ, γι αὐτὴ σου τὴν καλωσύνη. Ἀν' ἡξαιρες πόσο καλὸ μοῦ κάνει.»

Πρόστεσε καὶ τὴν ὑπογραφή του ἀποκάτω.

Ἐστερα στάθηκε μὲ τὴν πέννα στὸ χέρι, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα

στό άσπρο χαρτί, πού εΐτανε ακόμα νωπὸ τὸ μελάνι. Κοίταξε τὰ γραφόμενά του σὰ ν' ἀποροῦσε κι ὁ ἴδιος μετὸν ἑαυτὸ του.

— Μὰ αὐτὸ εἶναι σὰν ἐρωτικὴ ἔμολογία. Τί θὰ πῇ τὸ κορίτσι ἅμα τὸ διαβάσει; Τί θὰ πῇ ὁ θεὸς της; τί θὰ ποῦνε στὸ σπίτι της; Τί σημαίνει αὐτὸ ποῦγραφα; Μοῦ δείχνει σεβασμό. Καὶ βέβαια τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ μοῦ δείχνῃ; Μήπως ἐρωτα; Αὐτὸ θὰ εἶτανε νόστιμο ἀλήθεια.

Μιά μελαγχολία χύθηκε στὴν ψυχὴ του.

— Θὰ γελάσῃ μαζί μου. Τί εἶτανε αὐτὸ ποῦκανα; Δὲν ἔπρεπε νὰ τὰ γράψω.

Σκέφτηκε νὰ σκίσῃ τὸ φύλλο μὰ καὶ δὲν τολμοῦσε. Ντρεπότανε τὸν ἑαυτὸ του μὰ καὶ φχαριστιότανε μετὴν ἰδέα πὼς ἡ Ἀνθὴ θὰ διαβαζε αὔριο τὰ λόγια του.....

Τὴν ἄλλη μέρα γύρισε πίσω τὸ λεύκωμα. Ἡ Ἀνθὴ τὸ πῆρε κι ἄρχισε νὰ τὸ διαβάξῃ μετὴν ἄγέλεια πού ἐδιωχνε κάθε κακιὰ ὑποψία.

— Τώρα ἡ σειρὰ σας, κύριε Γεράσιμος, τοῦ εἶπε.

Κεῖνος ζάρωσε τὰ χεῖλια του.

— Ἐπιμένετε;

— Ἄν ἐπιμένω λέει; Τὸ ἀπαιτῶ. Θὰ μοῦ γράψετε κ' ἐσεῖς! Θὰ μοῦ γράφουνε κι ἄλλοι. Θὰ τὸ δώσετε, δηλαδὴ, σεις καὶ σὲ ἄλλους φίλους σας νὰ μοῦ γράφουνε. Μὰ θέλω νὰ εἶναι ὅλοι λογοτέχνες. Δὲ σὰς εἶπα; θέλω νὰ κάνω ἓνα λεύκωμα λογοτεχνικό.

Ὁ Γεράσιμος πῆρε τὸ λεύκωμα.

— Κοίταξε μὴν τὸ κρατήσης καμὶὰ βδομάδα. Τὸ κορίτσι βιάζεται, τοῦ εἶπε ὁ Σταῦρος.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς αὐτὸς βιαζότανε πὺὸ πολὺ νὰ ἰδῇ τί θὰ ἔγραφε. Μὰ ὁ Γεράσιμος δὲν τὸν ἄφησε πολλὴν καιρὸ νὰ περιμένῃ. Τὸ ἄλλο βράδι τὸ λεύκωμα εἶτανε πάλι στὰ χεῖρια τῆς Ἀνθῆς.

Ἡ Ἀνθὴ τέλειωσε τὸ διάβασμα μετὴν συνηθισμένο της παιδιὰτικο γέλιο πού σκόρπιζε τόσο πῶς στὸ πρόσωπό της.

Ὑστερα τὸ πῆρε στὰ χεῖρια του ὁ Σταῦρος περίεργος καὶ διάβασε.

«Ἄκου τί σοῦ λένε τὰ πουλιά πού κελαηδοῦνε στὰ δέντρα. Ἄκου τί σοῦ λέει τὸ ρυάκι πού τρέχει μέσα στὰ χόρτα, ἄκου τί μουρμουρίζει ἡ κρυφὴ πηγὴ μέσα στοὺς βράχους ἄκου τί σοῦ τραγουδᾶνε τὰ λουλούδια. Μόνο τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπων μὴν ἀκούσης. Εἶναι γιομάτα ψευτιά καὶ δόλο καὶ μποροῦνε νὰ σοῦ φαρμακέψουνε ὅλη σου τὴ ζωὴ καὶ νὰ σὲ ὀδηγήσουνε στὴν καταστροφὴ».

Σὰ βγήκανε ὅξω καὶ μείνανε μόνοι ὁ Σταῦρος εἶπε στὸ Γεράσιμο.

— Μὰ τί σοῦ ἦρθε νὰ γράφης τέτοια λόγια; Ἐκοψες τὸ αἷμα τοῦ κοριτσιοῦ.

— Δικαίωμά μου δὲν εἶναι; ἀπάντησε ὁ Γεράσιμος.

Ἀπήντησε μ' ἓναν τόνο ἑχεδὼ θυμωμένο. Σὰ χωριστήκανε, ὁ Σταῦρος ἄρχισε νὰ συλλογιέται μὲ τὸ νοῦ του καθὼς βιάζετο στὸ δρόμο.

— Περίεργο. Λές καὶ τῷγραφε σὰν ἀπάντηση στὸ δικό μου. Σὰ νὰ φοβήθηκε πὼς τὸ κορίτσι μπορούσε νὰ μὲ συμπαθήσῃ, καὶ βάλθηκε νὰ μοῦ κάνῃ ἀντίπραξη. Καὶ εἶδες μὲ τί τρόπο; Ζητάει νὰ τῆς κλονίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη της σὰ μένα, νὰ τῆς βάλῃ τὴν ἰδέα πὼς ἐγὼ αὐτὰ ποῦγραφα δὲν τὰ πιστεύω κ' ἔτσι νὰ μὲ παραστήσῃ ἓναν ἀνθρώπο ψεύτη κ' ἐπικίνδυνο.

Ἀπὸ τότε οἱ σκέσες τῷ δυὸ φίλων, ψυχραθήκανε. Ἀντακμώνανε βέβαια κάθε βράδι στὸ ἴδιο μέρος, σμήγανε καὶ μὲ τὴν Ἀνθή πρὸς ἀποτελοῦσε νὰ ποῦμε τὸ σύνδεσμο ἀνάμεσά στοὺς δυὸ μὰ οἱ σκέσες τοὺς δὲν εἶτανε πιά σὰν πρῶτα θερμὲς κ' ἐγκάρδιες. Κάποια ὑποψία τοὺς χώριζε. Αὐτὸ τὸβλεπε κανεὶς στὰ μάτια τοὺς, σὲ κάθε κουδέντα τοὺς. Τὰ λόγια τοὺς γίνανε ψυχρὰ καὶ μελετημένα. Καταντήσανε κ' οἱ δυὸ νευρικοὶ καὶ εἶτανε φανερό πὼς εὐκόλα σὲ μιὰ στιγμή μπορούσαν νὰ φτάσουνε σὲ λογομαχία αὐτοὶ ποὺ τόσα χρόνια δὲν εἶχανε ἀνταλλάξει κακιὰ λέξη. Κατὰ κράτος τὸν ἓνα μακρὴ ἀπὸ τὸν ἄλλο ὅσο κι ἂν ὁ καθένας προσπαθοῦσε βέβαια νὰ μὴν ἀποδείξῃ τίποτα, ὑποκρινόντανε τὸν ἀδιάφορο καὶ τὸν ἀφελή. Πολλές φορές βυθιζόντανε κ' οἱ δυὸ σὲ μιὰ ἐπίμονη σιωπῇ ποὺ ἡ Ἀνθή δὲ μπορούσε νὰ τὴν ἐξηγήσῃ.

— Μὰ τί σὰς ἔπιασε καλὲ; Τί μουγκαμάρα εἶναι αὐτὴ;

Τότε κ' οἱ δυὸ σπεύδανε νὰ προβάλουνε κάποια ψευτοδικαιολογία. Κάποια τάχα σπουδαία ὑπόθεση, κάποιοι δυνατοὶ πονοκέφαλοι. Κι ἂς μὴν εἶτανε τίποτα ἀπ' αὐτά. Ὡς τόσο, καλὰ καλὰ κι αὐτοὶ δὲν ξαίρανε τί ἔχουνε, ἀπὸ ποῦ ἐδραίνε αὐτὴ ἡ μελαγχολία τοὺς ποὺ τοὺς ἔκανε ἐτσι ἐπιφυλαχτικούς καὶ νευρικοὺς τὸν ἓνα στὸν ἄλλο.

— Οὐφ, δὲν ὑποφέραστε πιά. Ξαίρετε; Ὁκ μὲ κάνετε νὰ μὴν ξανάρθω πιά μαζί σας, τοὺς εἶπε ἓνα βράδι.

Τότε αὐτοὶ μπρὸς σ' αὐτὴ τῇ φοβέρα, βιάσανε τὸν ἑαυτοῦ τοὺς νὰ φανῇ εὐθυμος. Ἀρχίσανε νὰ μιᾶνε, νὰ γελοῦνε, μὰ ἓνα γυμνασμένο μάτι θὰ μπορούσε εὐκόλα νὰ νιώσῃ πὼς ὅλο αὐτὸ τὸ γέλιο εἶτανε ψεύτικο, πλαστό, στενοχωρημένο καὶ πὼς ἔκρυβε στὸ βάθος τοῦ ἑνανε βαθὴν πῖνο.

Ἐτσι περνοῦσε ὁ καιρὸς. Ἡ Ἀνδρὴ δὲν ἔλιπε καμιὰ βραδιά. Καὶ τὶς περισσότερες φορὲς μοναχὴ γιὰτὶ ὁ θεὸς τῆς προτιμοῦσε τώρα τελευταία νὰ παίξῃ τῆλι σ' ἓνα καφενεῖο μὲ κάτι φίλους του.

Ἐνα βράδι ἡ Ἀνδρὴ μπῆκε κατσοφιασμένη καὶ κάπως ἀργότερα ἀπὸ ἄλλες βραδιές. Ὁ Σταῦρος τὴν κοίταξε μὲ ὕφος ἀνήσυχο. Κεῖνη κάθησε σὰν πάντα κοντά του.

— Τί τρέχει ; σοῦ συμβαίνει τίποτα ; τὴνὲ ρώτησε.

— Ξαίρετε ; Θὰ μὲ χάσετε.

Ὁ Σταῦρος στὴ λέξη αὐτῇ, ἀνασκήρτησε σὰ νὰ τονὲ τσίμπησε κάτι.

— Τί εἶπες ;

— Ναί, θὰ μὲ χάσετε.

— Δηλαδή, κανένα ταξίδι γιὰ λίγον καιρὸ βέβαια ;

— Γιὰ πάντα.

— Γιὰ πάντα ;

— Ναί, γιὰ πάντα. Παντρεύουμαι, εἶπε κ' ἔσκασε τὰ γέλια φέρνοντας τὸ χέρι τῆς μπρὸς στὰ μάτια τῆς σὰ νὰ ντράπηκε γι αὐτὸ τοῦ ζεστόμια.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Σταύρου ἀξαφνα χλώμιανε καὶ μᾶκρηνε.

— Παντρεύεσαι ; Ἐτσι λοιπὸν καὶ δὲ μᾶς τόλεγες τόσον καιρὸ ;

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ ; Νά, ἡ μαμὰ τὰ κατάφερε. Μέσα σὲ λίγες μέρες.

— Ἡ μαμὰ ; Δηλαδή δίχως ἐσὺ νὰ ξαίρῃς τίποτα ;

— Ὅχι, κάτι ἤξαιρα κ' ἐγὼ βέβαια. Μὰ τί βγαίνει ; Ἐγὼ δὲ θέλω νὰ παντρευτῶ, εἶπε σουρώνοντας τὰ χειλάκια τῆς σὰν παιδί τοῦ θυμῶναι.

Ὁ Σταῦρος εἶχε γίνει τώρα πὺλ χλωμὸς.

— Γιὰτὶ νὰ μὴν παντρευτῇς ; Πρέπει νὰ παντρευτῇς, τὰ κορίτσια πρέπει νὰ παντρεύονται.

— Τὰ κορίτσια. Κ' οἱ ἄντρες ; Οἱ ἄντρες δὲν πρέπει νὰ παντρεύονται ;

— Πρέπει, ποῖος λέει ὄχι.

— Τότε ἐσεῖς γιὰτὶ δὲν παντρευτήκατε ; Ἀλήθεια γιὰτὶ δὲν παντρευτήκατε κύριε Σταῦρο ; Κ' ἐσεῖς, κύριε Γεράσιμε ;

Ὁ Γεράσιμος κούνησε τὸ κεφάλι του.

— Ἐτσι ἔτυχε, εἶπε ὁ Σταῦρος.

— Τότε νὰ παντρευτῇτε τώρα.

— Τώρα εἵμαστε πιά γέροι.

— 'Αφῆστε τα αὐτά. Δὲν εἴσατε διόλου γέροι.

— 'Επειτα πρέπει νὰ μᾶς θέλῃ καὶ καριά. Δὲν εἶναι καὶ στὸ χέρι μας, εἶπε ὁ Γεράσιμος γελώντας.

— Σᾶς θέλουνε, σᾶς θέλουνε· φτάνει σεῖς νὰ τὸ θελήσετε.

— 'Εσύ, ἐσύ πρέπει νὰ παντρευτῆς, ἐσύ ποὺ εἶσαι ἀκόμα παιδί, εἶπε ὁ Σταῦρος μὲ ἓνα περίεργο χαμόγελο στὰ χεῖλια.

— 'Εγώ, δὲ θέλω νὰ παντρευτώ, σᾶς τὸ εἶπα. Ἡ μαμὰ ἐπιμένει.

— Μὰ γιατί δὲ θέλεις;

— 'Εγὼ θέλω νὰ μείνω μαζί μὲ σᾶς, εἶπε καὶ τονε κοίταξε μέσθ' στὰ μάτια· ὕστερα κατέβασε τὸ κεφάλι της.

Γελᾶσανε.

— Μαζί μας; Τί νὰ μᾶς κάνῃς ἐμᾶς; 'Εμεῖς εἴμαστε γέροι, δὲν τὸ εἶπαμε; 'Εσύ πρέπει νὰ παντρευτῆς, νὰ πάρῃς ἓνα παιδί ὁμορφο... 'Αλήθεια, δὲ μᾶς εἶπες· εἶναι ὁμορφος ὁ γαμπρός; ρώτησε ὁ Σταῦρος.

— Οὐφ, ἀρῆστε τα τώρα αὐτά. Μὰ τί τῆς ἤρθε ἀλήθεια καὶ τῆς μαμᾶς;...

'Υστερα ἤρθε κι ὁ θεῖος της, ποὺ γύριζε ἀπὸ τὸ καφενεῖο, γιὰ νὰ τὴν πάρεῃ νὰ πᾶνε στὸ σπίτι.

— 'Ὡστε ἡ 'Ανθή μᾶς φεύγει; εἶπε ὁ Σταῦρος σὰ νᾶθελε νὰ βεβαιωθῇ καλῆτερα.

— 'Ετσι φαίνεται,

— Αἶ, ἡ ὥρα ἡ καλή.

Σηκωθήκανε νὰ φύγουνε, Ἡ 'Ανθή τοὺς ἔδωσε τὸ χέρι· ὁ Σταῦρος ποτὲ δὲν ἐνίσωε τόση συγκίνηση ὅση ἀπόψε τῇ στιγμῇ ποὺ ἡ 'Ανθή τοῦδωσε τὸ χέρι. Μάλιστα εἶχε τὴν ιδέα πὼς ἀπόψε τοῦσφιξε τὸ χέρι μ' ἓναν τρόπο διαφορετικό. Ναί, ἔτσι εἶναι, δὲ μπορεῖ νὰ κάνῃ λάθος. 'Απόψε τοῦσφιξε τὸ χέρι ἀλιώτικα. Κ' ἡ ματιὰ της εἶχε μὴν ἔκφραση ἀλιώτικη. Ναί, ναί, δὲν κάνω λάθος. Δὲ γελιέμαι ἐγὼ εὐκολα.

Οἱ δύο φίλοι βαδίζανε στὸ δρόμο ἀμίλητοι.

Κάποιο σύννεφο τοὺς πλάκωνε τὴν ψυχὴ. Τὰ ἡλεκτρικὰ δὲν εἶτανε ἀναμμένα γιατί ἡ κυβέρνηση ἤθελε νὰ κάνῃ οἰκονομία στὸ κάρβουνο κι ὁ δρόμος εἶτανε σκοτεινὸς καὶ σχεδὸν ἔρημος. Τὰ μαγαζιά εἶτανε ὅλα κλειστά μὲ τὰ ρολὰ τους κτετασμένα. Μόνο τὰ κιόσκια φαινότανε φωτισμένα.

Κάποιος σταματισμένος στὸ πεζοδρόμιο, προσπαθοῦσε νὰ διαβάσῃ τὸ πρόγραμμα κάποιου θεάτρου ποὺ εἶτανε κολλημένο στὸν τοῖχο.

Σ' ἓνα κιόσκι ἓνας εἶχε πιάσει γλυκιὰ κουδέντα μὲ τὴν πουλήτρα

πού εΐτανε νέα κι όμορφη. Ένας άνθρωπος μ' έναν κουδά στο χέρι και μ' ένα πινέλο άλειφε τόν τοίχο πού εΐτανε γιομάτος προγράμματα γιά νά κολλήσῃ ένα νεκρώσιμο. Κάποιος ζύγωσε και προσπάθησε νά διαβάσῃ.

— Πάει κι αυτός, μουρμούρισε.

Οί δυό φίλοι κατεβαίνανε άργά τὸ έρημο πεζοδρόμιο. Απόψε λές και ῥε βιαζόντανε νά γυρίσουνε γρήγορα στο σπίτι τους.

— Λοιπὸν πῶς σου φαίνεται κι αυτό; Εἶπε ὁ Σταύρος μ' ένα βαρίθυμο ὄρος.

— Έπρεπε νά τὸ περιμένουμε. Δέ μπορούσε βέβαια τὸ καρίτσι νά περάσῃ ὅλη τὴ ζωὴ του μέσα στο καφεναίο σάν κ' ἐμᾶς, ἀποκρίθηκε ὁ Γεράσιμος.

Αὐτὸ εΐτανε βέβαια πολλὸ σωστό. Μά γιατί μιλοῦσε ἔτσι ἀπόψε ὁ Γεράσιμος; Ὁ τόνος τῆς κουδέντας του φκνέρωνε κάποια κακία, κάποια μοχτηρία, κάποια ἀκόμα ἱκανοποίηση. Ὁ Γεράσιμος ἀπόψε ἔνωθε μιὰ κρυφὴ χαρὰ τόσο μεγάλη ὥς μεγάλη εΐτανε τώρα κ' ἡ μελαγχολία τοῦ Σταύρου.

— Βέβαια, ἔπρεπε νά τὸ περιμένουμε. Αὐτὸ εἶναι πολλὸ φυσικό... Βέβαια... Μά τί ἡλίθιος πού εἶμαι θεέ μου...

Έξακολουθήσανε τὴν κουδέντα στὸν ἴδιο τόνο σὰ δυὸ καλοὶ φίλοι. Τὸ σκονιὶ πού ἀπλωνότανε τεντωμένο τόσον καιρὸ μὲ κίντυνο νά σπάσῃ, ἀπόψε χαλαρώθηκε. Οἱ δυὸ φίλοι ἐνωμένοι ὥπως τὰ παλιὰ χρόνια σμύγανε τώρα τὸν πόνο τους σὰ νά σκύδανε κ' οἱ δυὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια σκληρὴ μοῖρα. Μιὰ κοινὴ δυστυχία τοῦς ξανάδενε πάντα σφιχτά. Μά ποιά νά εΐτανε αὐτὴ ἡ ξαφνικὴ δυστυχία; Ὁ γάμος τῆς Ἀνθῆς; Μά αὐτὸ ἔπρεπε νά τὸ περιμένουμε. Κι ὥς τόσο ἡ εἰδηση πού τοῦς ἔφερε ἀπόψε ἡ ἴδια ἡ Ἀνθὴ εἶχε σκορπίσει στὴν παρέα τους ἕναν ἀέρα μελαγχολίας κατὰθλιφτικῆς.

— Μᾶς φεύγει, τὴνέ χάνουμε, Γεράσιμ, εἶπε πάλι ὁ Σταύρος ὥστερὰ ἀπὸ μακρὴν σιγαλιά.

Ὁ ἄλλος δὲν ἀπάντησε.

Έγινε πάλι σιωπὴ.

— Τουλάχιστο νά ξαίραμε πῶς θὰ γινότανε φτυχισμένη μὲ αὐτὸ τὸ γάμο, εἶπε ὁ Σταύρος άργά σὰ νά μονολογοῦσε.

— Βέβαια πρέπει νά γίνῃ φτυχισμένη.

— Οὐφ, καημένε, τί ἀνοησίες εἶναι αὐτές; ποῖός σου τὸ ἀμφισήτησε αὐτό;

— Μά θαρρῶ πῶς κ' ἐσὺ κάτι τέτιο εἶπες πρῶτα.

Ἔγινε σιωπή.

— Στά νεῦρα σου εἶσαι ἀπόψε Σταῦρος, πρόστεσε.

— Νὰ μὲ συχωρᾷς, Γεράσιμε. Ναί, δὲν ξαίρω ἀλήθεια τί ἔχω ἀπόψε. Κάτι μοῦ κάθεται στὴν καρδιά.

— Σὰ νὰ σὲ πείραξε αὐτὸ ποῦ μᾶς εἶπε ἡ Ἀνθή.

Κεῖνος ξαγνιάστηκε. .

— Γιατί νὰ μὲ πειράξῃ; Τί τὴν ἔχω ἐγὼ τὴν Ἀνθή; Ἡ Ἀνθή εἶναι ἀγγόνι μου; Νὰ παντρευτῇ, γιατί νὰ μὴν παντρευτῇ. Νὰ πᾶν-τρευτῇ, μὰ νὰ εὐτυχῇσῃ. Αὐτὸ μόνο μὲ νιάζει. Θὰ εὐτυχῇσῃ τάχατε στὰ χέρια τοῦ Τι λὲς κ' ἐσύ;

— Ὅσο γι' αὐτὸ θὰ φροντίζουνε οἱ δικοί της.

— Βέβαια, θὰ φροντίζουνε. Ὁχ Θεέ μου, εἰλο ἀνοησίς; λέω ἀπόψε. Μὰ τί μᾶς νιάζει ἐμᾶς τὸ κάτω κάτω. Ἀς κάνουνε καλὰ οἱ δικοί της. Ἀς ἀλλάξουμε θέμα κουβέντας. Ἀρκετὰ εἶπαμε γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... Μὰ θὰ εἶναι φοβερό, τόσο καλὸ κορίτσι καὶ νὰ πέσῃ σὲ ἀσκημα χέρια.

Προνοῦσανε ἀπὸ ἓνα μικρὸ καφνεδάκι.

— Δὲ μπαίνουμε νὰ πάρουμε ἓναν καφέ;

— Μὰ δὲν εἶναι περασμένη ἡ ὥρα;

— Ἔλα καημένε κ' ἐσύ, εἰλο μὲ τίς κότες σου ἀρέσει νὰ μαζεῦσαι, εἶπε ὁ Σταῦρος.

Μιλοῦσε μὲ μιὰν ἀσυνήθιστη τραχύτητα. Ὁ ἄλλος φαινότανε γαληνεμένος σὰ νὰ εἶχε ξαναβρῇ ἄχαρνα τὴν ἡσυχία τοῦ ὕστερα ἀπὸ μιὰ μακρὴν ἀγωνία. Μπήκανε.

Ὁ Σταῦρος πῆρε ἀπὸ τὸ τραπέζι μιὰ φημερίδα. Εἴτανε τσαλακωμένη κι ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τῆς ἔλιπε ἓνα μεγάλο κομμάτι. Ἐρρηξε καμπύσες ματιὰς ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ τὴν πέταξε χάμω. Ὑστερα κόλλησε τὰ μάτια τοῦ σ' ἓνα κλαδάκι ποῦ τὸ εἶχανε κρεμάσει κάτω ἀπὸ τὴ λάμπα. Τὰ φύλλα φαινότανε μαραμμένα καὶ μαῦρα ἀπὸ τίς μύγες ποῦ εἴτανε κολλημένες ἀπάνω σ' ἓνα πυκνὸ στρώμα.

— Δοσιπὸν τί θὰ κάνουμε τώρα; ρώτησε ὕστερα ἀπὸ ὦρα ὁ Σταῦρος.

— Ἐγὼ λέω νὰ πᾶμε στὸ σπίτι μας.

— Ἔτσι λές; Πᾶμε. Σωστό. Τί νὰ κάνουμε ἐδῶ.

Μὰ τὴ στιγμή ποῦ εἴτανε ἔτοιμος νὰ σηκωθῇ, γύρισε τὸ κεφάλι τοῦ στὸ διπλὰν τραπεζάκι ὅπου καθόντανε τρεῖς ἀνδρῶποι καὶ κουβεντιάσανε. Τὸ αὐτί τοῦ πῆρε αὐτὰ τὰ λόγια ἀπὸ τὴν κουβέντα τοῦ ἐνός.

— Δέ φοβάμαι τὸ θάνατο. Κεῖνο ποῦ με φοβίζει εἶναι ὁ τρόπος τοῦ θανάτου. Σὰ συλλογιέμαι...

— Τί; ρώτησε ὁ ἄλλος.

— Νά, πὼς μπορεῖ νὰ μοῦ στρέψῃ ἄξαρνα τὸ σαγῶνι καὶ νὰ πάῃ πέρα. Ἐπειτα εἶναι ἡ τρέλα. Φοβάμαι πὼς μπορεῖ νὰ τρελαθῶ. Κι ἂν με κλείσουνε πουθενά, καλὰ. Μὰ ἂν καταδικαστῶ νὰ γυρίζω στοὺς δρόμους καὶ τὰ παιδιὰ ἀπὸ πίσω μου νὰ με κυνηγᾶνε καὶ νὰ μοῦ ρήχνουνε λεμονόκουπες; αὐτὸ εἶναι τὸ πῶς φοβερό.

Ἵστερα ἄρχισε νὰ μιλάῃ ὁ ἄλλος, ἕνας νέος μὲ γυαλιὰ μεγάλα καὶ στρογγυλά, ποῦ τὰ μαλλιὰ τοῦ πεταγόντανε στὸν ἄερα, μὲ τσαλακωμένο κολλάρο καὶ ἕνα σακκάκι γιομάτο λίγδες. Μιλοῦσε γιὰ γιατρικὴ. Ἴσως νὰ εἴτανε φοιτητὴς στὴ γιατρικὴ.

— Τί θὰ πῇ ἐγγχείρηση καὶ νὰ βλέπῃς ἀπὸ μακρὴ τὸν καθηγητὴ; Ἐγγχείρηση θὰ πῇ, νὰ ἐγγχειρῇς ὁ ἴδιος, νὰ βάλῃς ὁ ἴδιος μαχαίρι πάνω στὸ κρέας. Ἐτσι κάνει τώρα ὁ καινούριος καθηγητὴς μας.

— Σὰ ἀφήνει καὶ ἐγγχειρίζετε οἱ ἴδιοι;

— Σὲ πτώματα. Πτώματα μικρῶν παιδιῶν. Ἄ, δὲν ξαίρεις τί ὥρνια ποῦ εἶναι. Προπάντων οἱ κρηνιστομέ. Παίρνεις ἕνα τρυπάνι καὶ γυρίζεις, γυρίζεις πάνω στὸ κεφάλι τοῦ πεθαμένου... Ἄ, εἶναι ἔξοχο.

Ὁ Σταῦρος γύρισε ἄλλοῦ τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ μὴν ἀκούῃ.

— Ποῦ τὴνέ βρήκανε τὴν κουθέντα αὐτὴ; ψιθύρισε.

Ἀντικρὺ φαινόντανε τὰ μεγάλα παράθυρα τῆς μυραρίας μὲ τὰ τζάμια θολὰ ἀπὸ τὰ χνῶτα καὶ τοὺς ἀτμούς.

— Κοίταξε τί γίνεται μέσα μὲ τὸν ἀνθοπόλεμο; Εἶπε ὁ Γεράσιμος.

— Ἀλήθεια, ἔχουμε ἀποκρῆ ἀπόψε, τὸ ξαίρεις;

— Ἐχεις δίκιο, εἶναι ἀποκρῆ καὶ ἐμεῖς τὸ ξεχάσαμε δλότελα. Αἶ, πᾶμε νὰ φύγουμε τώρα.

Σηκωθήκανε καὶ φύγανε μὲ βῆμα ἀργό.

III

Ἡ Ἀνθὴ ἔπαψε πιά νὰ ἔρχεται στὸ ζαχαροπλαστείο. Στὴν παρέα τῶ δυο φίλων ἀπλώθηκε πάλε ἡ παλιὰ κριάδα καὶ μονοτονία. Κ' οἱ δυο ξαναδρῆκανε τὸ συνηθισμένο τους ὕψος. Κάποτε τύχαινε νὰ ἀναφέρουνε καὶ τὴν Ἀνθὴ πάνω στὴν κουθέντα μὰ γλήγορα γλήγορα. Λὲς καὶ προσπαθοῦσανε καὶ οἱ δυο νὰ τὴνέ ξεχάσουνε.

Ἐνα βράδι ὁ Σταῦρος τὴν συνάντησε στὸ δρόμο. Τὴν εἶδε μὰ δὲν τόλμησε νὰ τὴν ζυγώσει. Τὴν ἀκολούθησε ἀπὸ μακριά. Γιατί ; Τοῦ ἔρεσε νὰ τὴν βλέπῃ ὥς εἶναι κι ἀπὸ μακριά ; Ἦθελε τίποτα νὰ τῆς εἰπῇ ; Κι αὐτὸς δὲν ἤξαιρε τί ζητοῦσε. Τὸ μόνο ποῦνιωθε εἶτανε πῶς δὲ μπορούσε νὰλλάξῃ δρόμο σὰνὰ τὸν ἔσερνε πίσω της μὲ κανένα μαγνήτη. Ἡ Ἀνθὴ καθότανε στὸ Πολύγωνο. Γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ σπίτι της, ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ ἕνα πάρκο γιομάτο δέντρα.

Μπήκε σ' ἕνα δρομάκι. Τὸ φῶς εἶτανε λιγοστό. Μπήκε κι ὁ Σταῦρος στὸ ἴδιο δρομάκι. Τὸ μέρος εἶτανε ἔρημικό, σιγαλιὰ βασιλευε γύρω πού ἄρηνε νὰκούγεται ὁ χρότος τῆς περπατησιᾶς τους.

Ὁ Σταῦρος φρόντιζε πάντοτε νὰ ἀκολουθῇ ἀπὸ μακριά. Μὰ γιὰ μιὰ στιγμή ἡ Ἀνθὴ ἐνίωσε πῶς κάποιος ἐρχότανε ἀπὸ πίσω της καὶ γύρισε τὸ κεφάλι της. Ἴσως καὶ νὰ φοβήθηκε.

Ὁ Σταῦρος στρημώχτηκε πίσω ἀπὸ ἕνα δέντρο γιὰ νὰ μὴ τὸν εἶ. Ἡ Ἀνθὴ ἔακολουθῇ τὸ δρόμο της μὲ βήμα τώρα γληγορώτερο. Ὁ Σταῦρος βγήκε ἀπὸ τὴ θέση του κι ἔρχισε νὰ περπατᾷ προσπαθώντας νὰ πατῇ ἕσο μπορούσε πὺ ἀλαφρά. Μὰ ἡ Ἀνθὴ ξαναγύρισε ἔξωφρα καὶ τὸν εἶδε.

— Ἀ, ἐσεῖς εἶσατε κύριε Σταῦρο ; φώναξε ξαφνιασμένη.

Κεῖνος ζύγωσε.

— Ἐγώ, φιθύρισε.

Φαινότανε σαστισμένος. Ἄν εἶτανε περσότερο φῶς, ἡ Ἀνθὴ θὰ ἔλεπε πῶς τὸ πρόσωπό του εἶχε γίνει κατακόκκινο.

— Μὰ πῶς βρεθήκατε ἐδῶ; ρώτησε κείνη.

Ἀναγκάστηκε νὰ σκεφτῇ κάποιον ψέμα γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ. Ὑστερα πρόστεσε.

— Σὰν ἔτυχε νὰ συναντηθῶμε, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδέψω ἕως τὸ σπίτι σας ;

— Πολλὲς εὐχαρίστως ; θὰ μοῦ κάνετε μάλιστα καὶ μεγάλη ψχαρίστηση.

Βαδίζανε ἀργά. Τὸ μέρος εἶτανε ἔρημο καὶ σκοτεινό. Ὁ Σταῦρος κάτι ἤθελε νὰ εἰπῇ μὰ δὲν ἤξαιρε πῶς νὰρχίσῃ. Νόμιζε πῶς ὅπως κι ἂν ἄρχιζε, πάντα θὰλεγε κάτι πού δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πῇ.

— Μὰ γιατί σιωπáνετε ; Γιατί δὲ μοῦ μιλάτε ; εἶπε ἡ Ἀνθὴ.

Ὑστερα πρόστεσε μὲ παιδιάτικο τόνο.

— Ξαίρω, ξαίρω, δὲ σᾶς κάνει πιά γούστο ἡ συνοτροφιά μου.

— Τί λόγια εἶναι αὐτὰ πού λὲς Ἀνθὴ ; Πῶς μπορείς νὰ σκέπτε-

σαι τέτοιο πράμα Ξέχασες πόσο ἔμορφε περάσαμε τόσον καιρό;

— Μὰ γι αὐτοῖς ἴσια ἀπορῶ κ' ἐγὼ ἀπόψε μ' αὐτῇ τῇ σιωπῇ σας.

Ὁ Σταῦρος ἔμεινε λιγάκι σιωπηλός.

— Κι ἔμως ἐσὺ προτίμησες νὰ μᾶς ἀρήσῃς.

Φοβήθηκε γι αὐτὸ ποὺ τόλμησε νὰ ξεστομίσῃ Μὰ ἡ Ἀνθὴ δὲν ἔβαλε τίποτες κακὸ μὲ τὸ νού της.

— Ἐγὼ τὸ προτίμησα ; Ἡ μαρὰ τὸ θέλησε. Ἐγὼ θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι πάντα μαζί σας. Δὲ σᾶς τὸ εἶπα ;

— Πάντα. Αὐτὸ εἶναι μιὰ κουβέντα. Πόσον καιρὸ δηλαδὴ ; Ὅλη σου τῇ ζωῇ ; Μποροῦσες νὰ μείνῃς μαζί μας ὅλη σου τῇ ζωῇ ; Μιὰ μέρα ἔπρεπε νὰ φύγῃς, ἔπρεπε νὰ χωριστοῦμε. Τί ἀργά, τί γλήγορα.

— Αὐτὸ δὲν τὰ εἶχα σκεφτεῖ, ψιθύρισε ἡ Ἀνθὴ σκεφτικῇ.

Πέσανε πάλι σὲ σιωπῇ. Μερικὰ παράθυρα φαίνονταν φωτισμένα. Τὸ σπῖτι τῆς Ἀνθῆς εἶτανε ἀκόμα μακρὴν. Ἀπὸ μακρὴν ἀκούστηκε κάποια στρατιωτικὴ σάλπιγγα ποὺ σήμαινε-

— Λοιπὸν τὸν ἀγαπᾷς ; ρώτησε ὁ Σταῦρος.

Ἡ Ἀνθὴ ἔβαλε τὰ γέλια.

— Ξαίρω κ' ἐγὼ ; Νὰ σοῦ πῶ καλὰ καλὰ οὔτε τὸ σκέφτηκα αὐτὸ τὸ πράμα.

Ὁ Σταῦρος σώπασε πάλι· τὰ λόγια βγαίνανε μὲ δυσκολία ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐμοιαζε σὰν ἄνθρωπος ποὺ βαδίζει ψαχτά μέσα στὸ σκοτάδι.

— Ξαίρεις Ἀνθὴ, ἐσὺ εἶσαι ἓνα πολὶ καλὸ πλάσμα κι ὅποιος θὰ σὲ πάρει, ἔχει τὴν ὑποχρέωση νὰ σὲ κἀνῃ φτυχισμένη. Πρέπει νὰ τὸ συλλογιστῇ καλὰ ὅποιος θὰ σὲ πάρῃ. Θὰ εἶτανε φοβερὸ νὰ παντρευτῆς καὶ νὰ δισυχῆσῃς.

— Σωστά, σωστά. Μὰ γιὰτὶ μοῦ τὰ λέτε ὅλα αὐτά ; Ξαίρετε κύριε Σταῦρε, τὰ λόγια σας ἀπόψε μοῦ φαίνονται πολὶ περίεργα.

Ὁ Σταῦρος σάστισε σὰν ἓνα μικρὸ παιδί ποὺ τὸ μαλλώνουνε.

— Ἀλήθεια ; νὰ μὲ συχωρᾶτε. Δὲν ξαίρω τί λέω. Εἶμαι ἓνας ἀνόητος. Τί ἀνοησίες κάθουμαι καὶ σᾶς λέω.

Φτάσανε στὸ σπῖτι της. Ἡ Ἀνθὴ πῆμενε νὰ τονὲ μπάσῃ μέσα, νὰ τονὲ συστήσῃ καὶ στῇ μαμὰ της μὰ κείνος ἀρνήθηκε μὲ τὴν πρόφασιν πὺς βιάζεται κάποιον νὰ ἀνταμώσῃ.

— Καλὰ, καλὰ. Τότε χαίρετε καὶ σᾶς φχαριστῶ πολὶ πολὶ ποὺ μὲ συνοδέψατε. Τί σύμπτωση ἀλήθεια νὰ σᾶς συναντήσω στὸ δρόμο.

— Ναί, ναί, σύμπτωση βέβαια. Χαίρετε χαίρετε !

Τῆς ἔδωσε τὸ χέρι.

— Πωπῶ, κύριό ποῦ εἶναι τὸ χέρι σας, κύριε Σταῦρο.

Ἡ Ἀνθή ἔτρεξε μέσα στὴν πόρτα τῆς. Ὁ Σταῦρος ἀπομακρύνθηκε κάμποσο κ' ὕστερα στάθηκε. Μπροστά του εἶχε τὸ σπῆτι τῆς Ἀνθῆς μὲ τὸ φωτισμένο παράθυρο. Στάθηκε ἀκίνητος μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ παράθυρο. Ὁ ἀγέρας κατέβαινε ἀπὸ τὸν Τρελὸ τσουχτερὸς. Ἐρημιὰ τριγύρω του. Κάποιο δέντρο κουνούσε ἀλαφρὰ τὴν κορφή του στὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα.

Προχώρησε μὲ βῆμα ἀργό, ὕστερα στάθηκε. Τὰ πόδια του κλονίζονταν. Ἀκκούμπησε σ' ἓνα δέντρο. Σκοτάδι. Ἀξαφνὰ τὸν πῆρε τὸ παράπονο κι ἄρχισε νὰ κλαίῃ... Ἐνὰ κλάμα ἀργό, σιγαλὸ ποῦ χάνεταν μέσα στὴ σιγαλιά τῆς νύχτας ἐνῶ ὁ ἀγέρας τραγουδοῦσε σιγαλὰ μουρμουριστὰ τὸ θλιβερό του τραγούδι.

IV

Οἱ δύο φίλοι ξακολουθοῦσαν νὰ συχνάζουνε στὸ ζαχαροπλαστείο. Ὅσο ζύγωνε ὁ καιρὸς τοῦ γάμου, τόσο μεγάλωνε κ' ἡ μεγαχολία τους. Ἐνὰ βαρὶ σύννεφο βάραινε πάνω στὴν ψυχὴ τους. Μὰ ὁ καθένας προσπαθοῦσε νὰ κρυφτῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον. Προσποιόντανε τοὺς ἀδιάφορους καὶ ἀποφεύγανε νὰ ἀναφέρουνε τὸνομα τῆς Ἀνθῆς. Κι ἂν καμιά φορὰ τ' ὀφერνε ἢ κουδέντα νὰ τὴν ἀναφέρουνε, τὸ κάνανε αὐτὸ μ' ἓναν τρόπο ποῦ νὰ δείχνῃ ἀδιαφορία καὶ γλήγορα σπεύδανε νὰ γυρίσουνε τὴν κουδέντα σὲ ἄλλο θέμα.

— Τί μᾶς νιάζει πιά ἐμᾶς γιὰ τὴν Ἀνθή; Τώρα αὐτὴ ἀνήκει σὲ ἄλλον, εἶπε ἓνα βράδι ὁ Σταῦρος.

Αὐτὸ ἔμως ποῦ εἶπε δὲν τὸν ἐχαρίστησε καὶ τᾶθαλε μὲ τὸν ἑαυτὸ του «Ὅλο γκάφες κάνω. Τί θὰ εἰπῇ ἀνήκει σὲ ἄλλον; Σάμπως ἀνήκει καμιά φορὰ σὲ μένα καὶ τὴν ἔχασα;» Ἐνὰ βράδι, ἐκεῖ ποῦ καθόντανε κ' οἱ δύο ἀμίλητοι, μπῆκε μέσα ἡ Ἀνθή. Μπῆκε μέσα ζωερή, γελαστή κι ὅλο τὸ κατάστημα ἔλαμψε ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ σκορποῦσε ἡ παρουσία τῆς.

— Αὔριο γίνεται ὁ γάμος. Σᾶς προσκαλῶ καὶ τοὺς δύο εἶπε.

Ὁ Σταῦρος κιτρίνισε. Αὔριο γίνεται ὁ γάμος. Ὅστε δὲν εἶναι φέματα. Ἔως τώρα βρισκότανε σὲ μιὰ παράξενη ψυχολογικὴ κατάσταση. Τὸ πίστευε καὶ δὲν τὸ πίστευε. Τώρα ἔμως δὲν ὑπῆρχε καμιά ἀριβολία. Ἡ Ἀνθή φεύγει, φεύγει γιὰ πάντα...

— Άντε, ή ώρα ή καλή και νά μάς θυμάσαι, τής είπε μ' ένα προ-
σποιημένο χαμόγελο.

— Δέ θα λείψετε ;

— Πώς θα λείψουμε ; Είναι δυνατό νά λείψουμε ;

Ή Άνθη τούς αποχαιρέτησε κ' έφυγε. Βιαζότανε. Παραμονή γά-
μου κ' είχε νά φροντίση για τόσα πράματα...

— Θα πάμε στο γάμο ; ρώτησε ύστερα από ώρα ο Γεράσιμος.

— Πώς δέ θα πάμε ; αποκρίθηκε ο Σταύρος ξαναγυρίζοντας ξέκ-
χνα από την άφερεμάδα που είτανε βυθισμένος.

— Τότε νά συναντηθούμε κάπου νά πάμε μαζί ;

— Νά συναντηθούμε, αποκρίθηκε πάλε άφαιρεμένα σά νά μήν
ένιωθε τί έλεγε.

Ο Γεράσιμος του μιλούσε και κίνος ψιδύριζε άδιάκοπα, άσυνεί-
δητα «Ναι, ναι, έπως τό είπες».

V

Τό άλλο βράδι ο Γεράσιμος περίμενε τό Σταύρο στο συμφωνημένο
μέρος. Περίμενε, περίμενε μά ο Σταύρος δέ φαινότανε κι άναγκά-
στηκε νά πάη μοναχός στο σπίτι της Άνθης με την έλπίδα πώς
ίσως τον εύρισκε εκεί. Μά ούτε εκεί δέν είτανε. Ή Άνθη μόλις τον
είδε έτρεξε καταπάνω του.

— Γιατί μοναχός σας ; Ποϋ είναι ο κύριος Σταύρος ;

— Μά, δέν ξαίρω... Είχαμε συμφωνήσει... Περίεργο... Ίσως καμιά
κακή συνεννόηση...

— Ά δέν έρθει, νά του πητε πώς δέ θέλω πιά νά του ξαναμι-
λήσω, φώναζε ή Άνθη μ' ένα μορφασμό σάν κακιωμένο παιδί...
Τον άφησε κ' έτρεξε στην άλλη κάμαρα όπου την περιμένανε... Τό
γλέντι, που έπκολούθησε τό μυστήριο, βάσταξε ως τό πρωί... Είτανε
μιά ξάστερη νύχτα, παγωμένη. Άγέρας φυσούσε που ξαίρaine τά δά-
χτυλα τω χειρώνε. Ύστερις από τά μεσάνυχτα, άρχισε νά πέφτη φιλό
φιλό τό χιόνι, μιá άσπρη, άλαφριά, άνάερη πιτουρίδα που καθότανε
πάνω στα ξερά κλαδιά τω δέντρων δειλά, σιωπηλά σά νά φοδότηνε
νά τάγγιξη... Ο δρόμος είτανε έρημος, κρύος. Τά όργανα παίζανε
μά οι νότες που φτάνανε ως τό δρόμο, λές και ξεψυχούσανε πάνω στο
χιόνι...

Ο Σταύρος δέ φάνηκε στο σπίτι...

Μόνο ένας άνθρωπος φάνηκε, μαζεμένος μέσα σε μιá πόρτα, αντί-

χρυ στο σπίτι της Ἀνδρῆς, πού ἔμεινε ἐκεῖ ὅσο πού ἀρχισε νά χαρά-
ζει. Ὁ ἄνθρωπος ὅλη τή νύχτα δέν κουνήθηκε ἀπὸ αὐτὴ τή θέση,
καὶ τὰ μάτια του πού εἴτανε ξεπαγιασμένα ἀπὸ τὸ χιόνι, δέν ξεκολλή-
σανε ἀπὸ τὸ φωτισμένο παρὰθυρο μὲ τὰ τζάμια, τὰ χρωτισμένα
ἀπὸ τίς ἀνάσσεις.

Οἱ νότες ξεψυχούσανε ἀργὰ πάνω στὸ χιόνι τοῦ δρόμου...

Ὁ ἄνθρωπος ἐκλαίγε, ἐκλαίγε μ' ἓνα σιγαλὸ ἀναφυλλητό.

Ἐκλαίγε τὴ χαμένη ζωὴ του...

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Ο ΚΗΠΟΣ ΕΙΜΑΙ...

Ὁ κήπος εἶμαι πού ἄλλοτε μὲ τᾶνθη του εὐωδοῦσε
κ' ἐγέμιζε μὲ χαρωπὸ τιτύβισμα πουλιῶν,
πού μὲ κρυφομιλήματα καὶ ψίθυρο φιλιῶν,
τὴ νύχτα, στὴ σκιάδα του, ἡ ἀγάπη ἐπερπατοῦσε.

Ὁ κήπος εἶμαι πού ἔμεινε χρόνια πολλὰ στὴν ἴδια
θέση, μάταια προσμένοντας κάποιαν ἐπιστροφή.
πού ἀντὶ λουλούδια τώρα πιά σιἀγκάθια ἔχει ταφεῖ,
πού σάπασαν τὰνθόνια του καὶ πνίγεται στὰ φίδια.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΑΞΙΔΙ

Καλὸ ταξίδι, ἀλαργινὸ καράβι μου, στοῦ ἀπείρου
καὶ στῆς νυχτὸς τὴν ἀγκαλιά, μὲ τὰ χρυσὰ σου φῶτα!
Νάμουν στὴν πλώρη σου ἤθελα γιὰ νὰ κοιτάζω γύρου
σὲ λιτανεῖα νὰ περνοῦν τὰ ὀνείρατα τὰ πρῶτα.

Ἡ τρικυμία στὸ πέλαγο καὶ στὴ ζωὴ νὰ παύη,
μακριὰ μαζὶ σου φεύγοντας πέτρα νὰ ρήχνω πίσω,
νὰ μοῦ λικνίξης τὴν αἰώνια θλίψη μου, καράβι,
δίχως νὰ ξέρω ποῦ μὲ πᾶς καὶ δίχως νὰ γυρίσω!

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ